

نیست. فضحای فارسی زبان هم که استعمال نکرده اند اگر جعل و اختراع است چه مزیت و لزومی دارد؟

باری مقصود این است دوائر تحریریه را متوجه کنید این شیوه فارسی نویسی که امروز از مترجمین بادارات و حتی بعموم مردم سرایت کرده زبان فارسی را رو بفساد میبرد و حیف است و بعد ها اگر این قسم عبارات در مراسلات دیدم امضا نخواهم کرد.

بقلم رسول بخشبی

تعلیم و تربیت

عواملی که در ساختمان دماغی بشر دخالت عمده دارد

محیط - حکومت - مذهب

مذهب

۳۵۰

قرن پنجم و ششم میلادی ادواری است که مذهب مسیح بدنای متمدن دست انداخته سکنه آنرا با فکر خود اداره نموده است در این اوقات غیر از کلیسا قوه دیگر وجود نداشته و بواسطه آن فکر بشر بکلی تغییر نمود و طرز تفکر عوض شد بجای تحقیقات علمی و حکمتی اخبار و احادیث مذهبی اذهان را بخود مشغول نموده اورشلیم زیارتگاه عالم مسیحیت گردید خاک آنرا بجای تو تیا در روم و سایر مراکز مسیحیت بکار می بردند استخوان پوسیده های قبرستانهای یهودیه مانند جواهر گرانبها در اروپای آن عصر بفروش میرسید جماعات زیاد هر ساله برای زیارت به یهودیه در آمدو شد بودند کتب علمی و حکمتی و فلسفی بکلی متروک و معدوم گردید و بجای آنها اوراد و ادعیه مذهبی یا شرح حال مقدسین کلیسا که عدد آنها در اندک مدتی از بیست و پنج هزار نفر تجاوز کرده بود برقرار گردید پاپ نایب خداوندو پادشاه دست نشاندۀ پاپ گردید با وجود اختلافات در داخله کلیسا در خارج بر هر مؤسسه تسلط پیدا کردند و مخالفین خود را بابتدترین زجر و شکنجه اعدام نمودند و برای قرنها استبداد مذهبی که بدترین نوع استبداد است

برجان و مال سکنه اروپا تحمیل گردید و برای خلاصی ازان که متجاوز از هزار سال طول کشید قربانر های بیشماری را متحمل شدند

قرن هفتم و هشتم دوره است که مذهب اسلام ظهور کرده و تا اندازه دایره عالم مسیحیت را تنگ نموده و مذهب مسیح را از آسیای صغیر و شامات و افریقا و اسپانیول بیرون کرد. دست ظهور دولت عباسی در بین النهرین رونق تازه به فلسفه یونان و حکمت اسکندریه میدهد کتب علمی و فلسفی حکماء قدیم بعربی ترجمه شده مسلمین مروج علم و دانش در شرق میگردند درحالی که غرب تماماً در گرداب جهل و نادانی غوطه ورنده خلفاء بنی عباس در بغداد و بنی امیه در اندلس و فاطمیه در مصر و سایل ترویج و تحصیل علوم و صنایع را فراهم میاورند باوجود این باز سکنه اروپا نتوانست خود را از تحت نفوذ و سلطه مذهب مسیح خارج کند در قرون ۱۱ - ۱۲ - ۱۳ پایه های این اعصار جنگهای خونین و هولناک صلیبی را برپا کردند که قریب دوست سال طول کشید و ملیونها نفوس بشری را فدای جاه طلبی و جهالت نمودند و مقصود از این کشتار ها این بود که موطن عیسی را از چنگال مسلمین خارج کنند با تحمل ملیونها نفوس که بکشتن دادند و ملیونها ثروت که در این راه صرف شد باز اورشالمیم در دست مسلمین باقی ماند

هنوز ملت اروپا از این رنج راحت نشده بودند که دیوان تفتیش مذهبی ایجاد گردید و غرض از ایجاد آن این بود که عقاید اشخاص را در تحت عناوین مختلف بوسایل زجر و شکنجه های مخصوصی که فقط قلب بی رحم يك کشیش متعصب میتواند معین کند بوسیله کشیش ها تفتیش مینمودند غالب این اشخاص مردمان بافضل و کمال بودند در گرفتن اقرار و سایلی بکار میبردند که قلب انسان هر قدر قوی باشد باز در تحت تأثیر آنها بعجز آمده ناچار سر تسلیم فرود میآورد و بواسطه همین دیوان تفتیش از سال ۱۴۸۱ تا سال ۱۸۰۸ که سیصد و سی سال طول کشید سیصد و چهل هزار نفر را که جزو علماء و فلاسفه و صاحبان افکار بودند در تحت زجر و شکنجه در آوردند شکنجه هایی که فوق طاقت بشری است و از این عده سی

و دو هزار نفر آنها را در آتش سوزانیدند. (۱)

تاریخ هر رشته از علوم را امروز مطالعه کنید خواهید دید يك عده زیادی بواسطه كشف يك مسئله علمی مورد غضب کلیسا شده اورا بانواع و اقسام زجر و شکنجه تلف نموده اند.

کلیسا در دو موضوع دقت فوق العاده داشت که کسی آنها را مورد بحث و تحقیق قرار ندهد یکی مرکزیت زمین که بعقیده آن مرکز عالم کائنات است دیگری انسان که اشرف موجودات است ولی با تمام سختیها و شکنجه هائیکه در باره تعقیب کنندگان آنها اعمال مینمود بالاخره اساس هر دو موضوع که تکیه گاه مهم کلیسا بود متزلزل گردید اولی بواسطه ستاره شناس معروف کوپرنیک (۲) دیگر بواسطه داروین (۳)

خلاصه کلام بحث در تأثیر مذهب بود در ساختمان فکری بشر و اینکه يك عامل مهمی است که نحو آثار آن از دماغ انسانی که قرنها بر آن حکمرانی داشته کار سهل و آسانی نیست و انقلاب در رفع آن هیچ تأثیری ندارد مگر بمرور زمان و كشف اسرار طبیعت و دانستن علل و آثار تجلیات طبیعی (۴) و تربیت تدریجی اولاد انسان اثرات شوم آنرا بر طرف کند.

خلاصه کلام سیصدسال بعد از پیدایش دین مسیح توانست دارای نفوذ و قدرت گردد در سیصد و هشتادساله مذهب رسمی دولت امپراطوری روم گردید و از سال ۳۸۵ بکشتار مخالفین خود قیام کرد در سال ۴۲۳ الفای مذاهب دیگر را اعلام نمود و تا سال یکهزار و پانصد مذهب بلا معارض غرب شناخته شد.

در قرن پانزدهم دو واقعه مهم رخ داد که هر دو از نقطه نظر تاریخ

مذهبی مهم است یکی سقوط اسلامبول که یکی از مراکز مهم عالم مسیحیت

1) The History of Intellectual Development of Europe. 2d. 2. p. 138. by droper (2) Copernicus (3) Darwin

۴ در قرن هیجدهم میخواهند برای سهولت طریق تجارت در رودخانه رادراسپانیول

بهم متصل کنند کایسیا مانع شد که این کار سبب غضب خداوندی خواهد شد زیرا که اگر خدا میخواست خود آنها را متصل خلق میکرد

بود دیگر کشف دنیای جدید اولی عقاید مردم را نسبت بمعجزات کلیسا سست نمود زیرا که با تمام ادعاهای خود نتوانست از ترکهای بقول کشیشها لا مذهب جلو گیری کند دیگری يك محل امن و آمانی برای مخالفین مذهب پیدا شد که اگر مورد تعقیب و ایدای کلیسا واقع میشدند به آنجا یعنی امریکا فرار مینمودند.

قرن ۱۶ مانند لوتر و امثال او را بوجود آورد که پیروان آن بنام پروتستان معروف شدند و بر علیه پاپ و اقتدار او قیام نمودند و همچنین در همین قرن است که ملل ب فکر استقلال ملی افتاده هر يك بفرخور محیط خود طریقی از مذهب مسیح را برای خود انتخاب مینمایند در این قرن و در قرن بعد در حقیقت ملل اروپا بر علیه مذهب قیام نموده آنرا محدود و از حکومت مجزا مینمایند و همینکه در این رشته موفقیت حاصل نمودند قرن ۱۸ را برای بر انداختن حکومتهای خودسر و مستبد صرف میکنند که انقلاب فرانسه نقطه ارتفاع آنست که عجالتاً بحث در آن از موضوع فعلی خارج است.

اثرات مذهب مسیح در رك و ریشه ملل غرب طوری رسوخ کرده که با تمام ترقیات محیر العقول امروزی اروپا باز متمدن ترین آنها مانند انگلیس و آلمان نتوانسته اند از نفوذ آن جلو گیری کنند باز دیده میشود که تا سال ۱۸۶۶ در انگلستان مردم را برای اینکه از رفتن بکلیسا غفلت میکردند محاکم عمومی تنبیه و جریمه میکنند (۱) و یلهلم دوم امپراطور آلمان تازه در هزار و نهصد و دو از طبیب های روحانی مذهب مسیح که با ادعیه و اوراد مرضای مسیحی را معالجه میکردند جلو گیری و این کار را غدغن نمود (۲).

اینك اگر بتاریخ سایر مذاهب نیز مراجعه شود همین اوضاع و احوال را در میان علماء روحانی آن مشاهده خواهیم نمود و تقریباً همان اثرات را در میان پیروان خود تولید کرده است حال از برکت علم و دانش رفته رفته آن نفوذ و قدرت کلیسا و روحانیت که يك وقتی اسباب خوف

و وحشت بود بر طرف شده معلومات انسان در عالم طبیعت دایره فکر او را وسیع نموده ظهور ستاره دنباله دار حدوث زمین لرزه و فوران کوه های آتش فشان، عظمت کوه ها و عمق دره ها دیگر اسباب وحشت او نیست که از ترس آنها خود را در زیر دامن کشیش یا روحانی دیگر مخفی کند اسرار لوح و کرسی و قلم هفت آسمان و کاو و ماهی هفت طبقه زیر زمین بر او مکشوف شده میداند در روی کره زندگانی میکند که با تمام عظمت و جلال با تمام کوه ها و دره ها دریا ها و دشت های وسیع پیرعرض و طول و با یک هزار و ششصد ملیون نفوس بشری با تمام اینها در مقابل کائنات بیش از دانه خشخاش نیست حال خود انسان را با این عظمت کائنات طرف مقایسه قرار دهید یا با خود کره زمین که در آن ساکن است قیاس کنید آنوقت خواهید دید * آن ذره که در حساب ناید ما میم

طبايع ملت فرانسه

(بقیه از شماره ۴)

در شماره قبل گفتیم که برای جلوگیری از اجتماع ثروت در دست اشخاص معدودی قوانینی وضع شده و از آن جمله قانون ارث است، شخص در حیات خود میتواند هر گونه میل دارد در اموال خویش تصرف نماید ولی بعد از مرگ حکومت در اموال او دخالت کرده و برای هر یک از اولاد او قسمتی تعیین میکند، بخلاف انگلستان که تمام دارائی شخص به پسر بزرگتر او منتقل گشته و سایر ورثه از آن محروم میشوند، این قانون از یکطرف از تمول هنگفت یکنفر و فقر و بیچارگی دیگران جلوگیری میکند و از طرف دیگر بواسطه آن محبت و مهربانی خانوادگی در بین ورثه محفوظ میماند و بهمین واسطه یعنی جلوگیری از اجتماع ثروت در دست عده محصوره در فرانسه تمول و فقیر هر دو کمتر پیدا می شود بخلاف انگلستان که تمولینش دارای ثروت هنگفت و فقرایش بغایت بی چیز اند، جرجی زیدان مینویسد که تمول شخصی در انگلستان بیش و تمول